

Procés participatiu sobre l'espai de menjador escolar

Informe de la sessió de debat
del 28 de maig de 2019 a Mataró

Dia: 28 de maig de 2019

Hora: 17:00 a 19:30

Lloc: Mataró. Institut Thos i Codina Riera de Cirera, 57 - 08304 Mataró

La dinamització i l'elaboració dels informes de seguiment és a càrrec de DEP Institut.

1. PRESENTACIÓ DEL PROCÉS

El Departament d'Educació impulsa un debat de país entre tots els agents implicats per tal d'establir conjuntament com volem que sigui l'espai de migdia dels centres educatius. La voluntat és generar un marc d'interès col·lectiu, no individual, per tal de construir plegats i democràticament el projecte educatiu de l'espai de migdia, tenint en compte els seus aspectes educatius, alimentaris i de servei.

El Departament d'Educació vol construir un model d'èxit i de qualitat de l'espai de migdia dels menjadors escolars a tots els centres del país a través d'un debat –obert i sincer amb tothom–, per tal de generar un consens ampli sobre com ha de ser l'espai de migdia i com s'integra dins del projecte educatiu del centre, tot establint, si cal, indicadors i objectius.

Per aquest motiu, s'inicia el present procés participatiu que permetrà definir, entre tots els agents implicats, com volem que sigui l'espai de migdia dels menjadors escolars.

La voluntat del Departament passa per incorporar totes les perspectives i tots els actors en el sí del procés participatiu perquè aportin propostes que facin de l'espai de migdia un model d'excel·lència i que ens permetin assolir un consens el més ampli possible per construir plegats la qualitat educativa, alimentària i de servei de l'espai de migdia.

El Departament posa sobre la taula documentació d'interès de la comunitat educativa i dels departaments de Salut i d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, donant retorn de l'històric treballat i de la situació en què ens trobem.

El procés participatiu està dividit en diverses fases. La primera fase, compresa entre maig i juliol, consistirà en un debat amb el sector, a través de sessions territorials –un mínim de 10–. Les entitats i organitzacions que internament vulguin participar del procés podran organitzar la seva pròpia sessió autogestionada i fer-nos arribar les seves propostes. En acabar aquesta fase el Departament d'Educació presentarà unes primeres conclusions del procés participatiu.

La segona fase, que es desenvoluparà durant la tardor per ajustar-se millor al calendari escolar, està adreçada als centres educatius, perquè a través de sessions autogestionades, incorporin la visió dels infants com a protagonistes de l'espai de migdia.

Així mateix, al llarg de tot el procés es podrà participar en el debat fent aportacions en línia en aquest portal.

Finalment, el Departament presentarà els resultats i el tancament del procés participatiu amb les conclusions definitives. En aquest moment també s'argumentaran els motius pels quals s'han incorporat o no les propostes rebudes, i es comunicarà per diferents canals a tots els agents implicats en el procés participatiu.

2. OBJECTIUS

Objectius generals:

- Tenir un **debat plural** en què es contrastin les diferents visions al voltant del model de menjadors escolars.
- **Definir les característiques** que hauria de tenir el model de **menjadors escolars**.
- **Proposar mesures** per assolir aquestes característiques, que estiguin dins els límits del debat, per a la seva eventual incorporació en diferents polítiques públiques (plans, manuals, pressuposts...).

Els eixos a debatre són 3:

- **L'espai de migdia en el projecte educatiu de centre.**
- **L'alimentació a l'espai de migdia.**
- **La qualitat i el model de gestió del servei de l'espai migdia.**

3. PROGRAMA DE LA SESSIÓ

1. Benvinguda i presentació de la sessió (plenari)(15')
2. Debat en grups (2 grups) (2h)
3. Conclusions, cloenda i qüestionari d'avaluació (plenari) (20')

4. DESENVOLUPAMENT DE LA SESSIÓ

A la primera part de la sessió el Director dels Serveis Territorials del Maresme – Vallès Oriental Pere Masó, dona la benvinguda als assistents i presenta els objectius del procés participatiu, seguidament el representant de la Direcció de Participació Ciutadana, Xavier Pujol, presenta la metodologia i els diferents canals de participació.

A la segona part de la sessió, els assistents es distribueixen en dos grups de treball prèviament definits on es debaten els tres eixos establerts en el procés. En una primera part els participants argumenten punts forts i febles de l'actual model i a la segona part dinamitzats pel moderador es passen a debatre els tres eixos vertebradors del procés: 1) L'espai de migdia en el projecte educatiu de centre; 2) L'alimentació a l'espai de migdia i 3) La qualitat del servei de l'espai de migdia. En aquest sentit, cada grup escull un portaveu que resumirà els consensos i dissensos derivats del debat.

Finalment, es reagrupen els assistents en sessió plenària, els portaveus posen en comú les noves propostes de criteris, es debaten i es realitza la cloenda amb el compromís d'enviar l'informe de la sessió als assistents i se'ls demana que omplin un breu qüestionari d'avaluació sobre la sessió.

5. PARTICIPANTS

A la sessió hi assisteixen 41 participants pertanyents a les següents entitats:

Entitats
Som valors
TRESMES ECO ACTIVA SL
Escola Can Besora
AMPA Can Besora
AFA Escola La Falguera
Escola Camins
SANED
Escola Norai
Picant de mans
Cavall de Cartró, serveis educatius
Casolem S.L
ASPCAT
Ecoarrels
Escola Pia Mataró
FAPAC
Fundesplai
AFA Escola Castell de Dosrius
Escola Sagrada Família (Caldes d'Estrac)
AMPA escola Sagrada Família (Caldes d'Estrac)
Ajuntament de Santa Maria de Palautordera
AFA Matagalls
Escola J.S. Papasseit - Mollet del Vallès
AMPA Escola Montserrat Solà
Empresa 7itria, associada a l'Acellec
M'penta, Serveis Educatius, associada a l'Acellec
L'Espirall Monitoratge SCP
Kaliu Viu S.L.U
Ajuntament de Mataró
AMPA Torre Llauder
Consell Escolar Escola Castell Dosrius
Junta Escolar (AMPA) Serena Vall (Llavaneres)
Escola Pia Catalunya

6. CONCLUSIONS DEL DEBAT

Eix I: L'espai de migdia en el projecte educatiu de centres

Principals idees exposades als grups:

Idea principal	Aportacions
Espai de migdia com a espai d'aprenentatge	<ul style="list-style-type: none"> - Hi ha un consens generalitzat en concebre l'espai de migdia com un espai d'aprenentatge, alguns matisen que s'hauria d'afegir el terme educatiu dins del títol del debat: espai educatiu de migdia. - Emfatitzen que és un espai d'educació no formal on es poden treballar molts valors i hàbits de forma vivencial. En aquest sentit, es comenta que els infants han de ser conscients també que l'espai de migdia és un espai d'aprenentatge. - Els principals aprenentatges destacats a treballar a l'espai de migdia són: <ul style="list-style-type: none"> · Hàbits d'autonomia: relacionats amb l'alimentació i la higiene. · Hàbits de relació social o socialització: relacionats amb la convivència, la col·laboració i la resolució de conflictes que puguin sorgir. · Hàbits d'alimentació saludable: relacionats amb prendre consciència sobre el que es menja i en la prevenció de malalties derivades d'una mala alimentació. · Aprenentatge de valors.
Espai de migdia com a espai de lleure i descans	<ul style="list-style-type: none"> - Assenyalen que és important que es consideri l'espai de migdia com un temps de lleure i descans, i aporten diferents matisos: <ul style="list-style-type: none"> · Ressalten la importància de respectar l'autonomia del centre a l'hora de decidir la tipologia de propostes que es poden oferir en el lleure de l'espai de migdia, per facilitar que la proposta de l'espai de migdia vagi alineada amb el projecte educatiu i amb la tipologia d'alumnat del centre. · Coincideixen que independentment de la proposta de lleure, a l'espai de migdia sempre hi hauria d'haver una intencionalitat educativa. · Alguns participants comenten que tenint en compte que ha de ser un espai de descans i lleure no veuen adequat oferir activitats extraescolars a l'espai de migdia. · Una de les idees que s'exposen és la

	<p>possibilitat d'oferir espais adequats a l'alumnat, on poder llegir, jugar a jocs de taula, o descansar, més enllà del plantejament d'activitats dirigides.</p>
<p>Espai d'interacció/ cohesió/ inclusió</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Destaquen la singularitat de l'espai de migdia com a espai de diversitat i d'interacció social entre alumnat de diferents edats que afavoreix la cohesió social. - Apunten que és necessari treballar per incloure l'alumnat amb necessitats educatives especials, i fan esment al Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. En aquest sentit, assenyalen que a l'espai de migdia hi ha manca de personal de suport qualificat per atendre l'alumnat amb necessitats educatives especials.
<p>Vinculació de l'espai de migdia al projecte educatiu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Partint de la idea que l'espai educatiu de migdia ha de tenir una intencionalitat educativa i que ha d'implicar a tota la comunitat educativa, tothom coincideix que és necessari que sigui un espai vinculat al projecte educatiu dels centres en tots els sentits. - Coincideixen que són els centres els que han de vincular l'espai de migdia al seu projecte educatiu i per aquest motiu és necessari que la direcció del centre tingui poder de decisió en aquest espai. - Alguns matisen que hauria de ser el projecte educatiu el que definís els criteris a tenir en compte en l'espai de menjador, ja que les famílies han escollit les escoles pel seu projecte educatiu.

Eix II: L'alimentació a l'espai de migdia

Principals idees exposades als grups:

Idea principal	Aportacions
Menú i procedència dels aliments	<ul style="list-style-type: none"> - Quant al tipus d'alimentació coincideixen que cal prioritzar: <ul style="list-style-type: none"> · Aliments de qualitat i saludables. · Aliments de proximitat, es fa especial èmfasi que sigui producte del territori. · Aliments de temporada. · Aliments ecològics, en la mesura que sigui possible. - En aquest sentit es fa referència al concepte de l'alimentació 5S: saludable, segura, satisfactòria, social i sostenible. - Subratllen la importància que hi hagi diversitat de productes i menús, per promoure i ensenyar altres opcions alimentàries. - Tot i que hi ha consens que s'hauria de fer un seguiment exhaustiu dels menús a les escoles, hi ha dissens sobre qui ha de realitzar la supervisió, alguns apunten que ha de ser la mateixa administració, mentre que d'altres comenten que haurien de ser les comissions de menjador. - Valoren i agraeixen les recomanacions i el programa sobre l'adequació dels menús (PREME) que elabora l'Agència de Salut Pública de Catalunya. - Alguns participants apunten la necessitat d'informar a les famílies sobre aspectes relacionats amb l'educació alimentària, perquè es pugui fer un treball continu a casa.
Sobirania alimentària	<ul style="list-style-type: none"> - Es comenta que s'hauria de tenir en compte que des de l'Espai de migdia també s'està definint el model d'alimentació de país.
Resposta a les necessitats específiques	<ul style="list-style-type: none"> - Estan d'acord que, en la mesura del possible, s'ha de donar resposta a necessitats específiques ja siguin per motius de salut (al·lèrgies, intoleràncies), motius religiosos o opcions personals (vegetarianisme i veganisme). - Apunten la necessitat que hi hagi una prescripció mèdica en el cas de les al·lèrgies i intoleràncies. - Algun participant proposa establir com a límit a la diversitat de menús la dieta ovolacteovegeteriana.

Eix III: La qualitat i el model de gestió del servei a l'espai de migdia

Principals idees exposades als grups:

Idea principal	Aportacions
Indicadors de qualitat del servei/criteris proveïdors	<ul style="list-style-type: none"> - Entre els principals criteris de qualitat els quals s'hauria de tenir en compte destaquen: <ul style="list-style-type: none"> · Ràtios, establir un criteri uniforme tenint en compte l'alumnat amb necessitats educatives especials. · Indicadors associats als hàbits assolits, sociabilitat, inclusió, hàbits d'esbarjo, accessibilitat, etc. · Indicadors associats a la qualitat dels productes alimentaris i a l'equilibri dels menús.
Cuina pròpia	<ul style="list-style-type: none"> - En alguns casos s'associa la cuina pròpia com un indicador de cuina de qualitat.
Accessibilitat al servei/beques	<ul style="list-style-type: none"> - En relació a la gratuïtat i universalitat hi ha diversitat d'opinions: <ul style="list-style-type: none"> · La majoria coincideixen que l'espai de migdia hauria de ser universal i gratuït, encara que sembli utòpic. · En cas que no sigui possible s'ha de garantir que cap infant queda fora del servei per qüestions econòmiques o per una necessitat especial. · També es proposa oferir un espai de carmanyola amb preus més assequibles perquè l'alumnat de secundària pugui gaudir de l'espai de migdia al centre. En aquests casos seria un model de cantina i les ràtios també serien més altes. - Tot i això alguns participants consideren que la gratuïtat pot significar la infravaloració del servei, i apunta que s'ha de millorar la política de beques i ajuts. - En aquest sentit, un dels requeriments per part del sector seria la puntualitat en el pagament de les beques.
Espai físic	<ul style="list-style-type: none"> - Defensen que l'espai físic ha de complir una sèrie de criteris: <ul style="list-style-type: none"> · Disposar de diferents espais que et permetin diversificar el lleure proposat (descans, jocs de taula, lectura, etc.). · Disposar d'espais dimensionats al nombre d'alumnat de cada centre, evitant els torns

	<p>de dinar que provoquen que no es pugui respectar el ritme de l'alumnat.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Apostar per espais de menjar acollidors i familiars on poder aprendre hàbits d'alimentació i autonomia. · Evitar els menjadors de gran format que dificulten la interacció amb els infants. <p>- Alguns participants comenten, que una possibilitat és disposar de les aules per menjar.</p> <p>- En alguns casos, es percep un deteriorament de les instal·lacions pel que fa a les cuines i menjadors. Durant el debat es qüestiona la manca de responsabilitat dels titulars.</p>
<p>Perfil del personal educador i ràtios</p>	<p>- Quant al perfil i formació, s'han posat de manifest diferents idees:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Han de tenir un perfil educador, empàtic i proactiu entenent que en l'espai de migdia hi ha una intencionalitat educativa. · Assenyalen que és necessari regular la formació bàsica que ha de tenir el personal de l'espai de migdia, tant del personal educador com del personal de cuina. Alguns matisen també la necessitat de formar-los respecte a al·lèrgies i intoleràncies, apoderant-los a l'hora d'administrar tractaments. · Donen molta importància en la necessitat de valorar i reconèixer la tasca del col·lectiu de personal educador i apunten la possibilitat d'integrar-los en el projecte educatiu del centre per exemple a través del Consell escolar. · Comenten que el personal educador hauria d'anar alineat a l'estil pedagògic i al projecte educatiu del centre. En aquest sentit, alguns comenten la possibilitat de fer formacions conjuntes professorat-personal educador. · Apunten que s'hauria de treballar per millorar les condicions laborals (retribució, formació, un horari laboral més ampli, etc.) per afavorir l'estabilitat laboral. · Seguint l'exemple de les recomanacions en temes de menús, en algun cas es proposa que es dissenyin eines i recomanacions pel personal educador (gestió de conflictes, activitats, alumnat amb necessitats especials, etc.).

	<ul style="list-style-type: none"> · En alguns casos es posa de manifest el malestar amb el sistema de subrogació del personal, que no permet prescindir del personal que no encaixa en el projecte o que demostra no tenir les competències pertinents. <p>- En relació a les ràtios:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Hi ha consens que en l'establiment de les ràtios cal tenir en compte el nombre d'alumnat amb necessitats educatives especials, matisen que no pot ser que alumnat que en horari lectiu requereixi una persona vetlladora a l'espai de migdia deixi de tenir aquest reforç.
<p>Intervenció/Rol dels agents</p>	<p>- Demanen la implicació a l'espai de migdia de tots els agents de la comunitat educativa.</p> <p>- Assenyalen la necessitat de coordinació entre tots els agents i que tots han de compartir i conèixer el projecte educatiu de l'espai de migdia. Destaquen en especial la rellevància de la coordinació entre professorat i personal educador a l'hora de comunicar informació sobre l'alumnat. Per aquest motiu es comenta que dins de l'horari del personal educador s'haurien d'incloure hores de reunions i coordinació amb el professorat.</p> <p>- Hi ha cert dissens quan a les tasques que s'atribueixen al professorat en l'espai de migdia, alguns participants comenten que hauria de ser una figura més de l'espai de migdia. Es comenten casos d'escoles on el professorat dina amb l'alumnat.</p> <p>- En relació al model de gestió i contractació hi ha varietat d'opinions i propostes:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Pel que fa a les licitacions es comenta que s'hauria de donar més pes a la part tècnica dels plecs incloent com a criteri de valoració l'estil pedagògic del centre. · En aquest sentit, apunten que les clàusules de les licitacions haurien de tenir en compte les característiques de les petites empreses. · Alguns matisen que s'hauria de tenir en compte com a criteri la proximitat de les empreses que presten el servei, donant prioritat a les empreses vinculades al territori. · Aposten per una coexistència dels 3 models:

	<ul style="list-style-type: none"> a) Contractació pública quan l'AMPA o AFA no se'n vulgui fer càrrec. b) La possibilitat que AMPA o AFA pugui gestionar i contractar directament el servei. c) Que es puguin contractar les empreses del sector. (AMPA o AFA) <ul style="list-style-type: none"> · Hi ha consens a l'hora de determinar que les AMPA i els Consells escolars han de poder gestionar el menjador escolar. · La majoria assenyalen que el model actual ofereix singularitat i flexibilitat acollint diversitat de models de gestió que permeten adaptar-se a les necessitats dels centres. <ul style="list-style-type: none"> - Comenten que des de l'Administració s'ha de revisar el preu del servei, ja que porta molts anys congelats i paral·lelament s'exigeix més esforços als proveïdors (ràtios, formacions, activitats, etc.). - Hi ha acord en què l'administració ha de tenir un paper regulador en relació al control de la qualitat del servei, a través de l'establiment de criteris de qualitat a les empreses contractades.
--	---

Altres punts tractats durant el debat no directament relacionats amb el model de l'espai migdia

Idea principal	Aportacions
Preparació de sessions autogestionades	- Durant el grup s'exposa la necessitat de crear espais de debat similars als de la sessió presencial a empreses i centres educatius per poder debatre conjuntament sobre l'espai de migdia.
Durada del procés	- Tenint en compte la transcendència de la temàtica tractada, durant la sessió es fa esment a la curta durada del procés presencial i es considera que el període en què s'ha plantejat no afavoreix la participació (període de preinscripcions i tancament de curs).

7. RESULTATS DEL QÜESTIONARI D'AVUACIÓ DE LA SESSIÓ

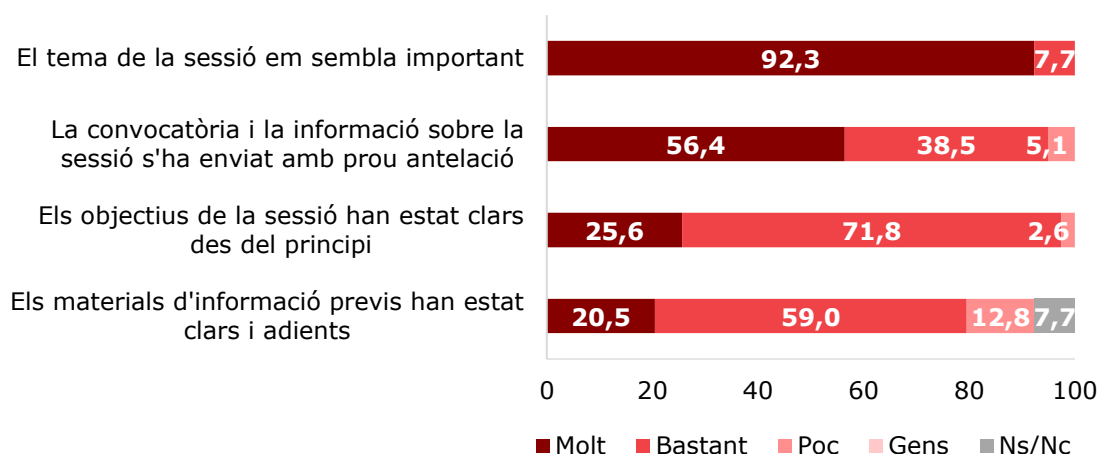
En aquest apartat es presenten els resultats de les enquestes d'avaluació realitzades al final de la sessió del 28 de maig a Manresa. Varen respondre l'enquesta 39 dels 41 assistents a la sessió del Maresme-Vallès Oriental.

L'avaluació s'ha realitzat mitjançant un qüestionari anònim que consta de dues parts, una primera part de perfil dels assistents i una segona part on s'inclouen una sèrie d'enunciats, formulats en positiu, i es demana als assistents que valorin el seu grau d'acord amb els mateixos. Per tant, aquells que assenyalen les opcions de "molt" i "bastant" mostren una visió positiva dels diferents aspectes i els que assenyalen les opcions de "poc" o "gens" una visió negativa o de manca d'adequació.

La valoració sobre la preparació de la sessió, en general, és satisfactòria. La majoria de participants presenten una visió positiva en tots els enunciats plantejats. L'aspecte millor valorat és la importància del tema de la sessió, on tots els participants estan molt i bastant d'acord, i en segon lloc la claredat dels objectius de la sessió des del principi.

L'enunciat que presenten un percentatge superior de respostes negatives fa referència a la claredat i adequació dels materials d'informació previs on 5 participants (12,8%) hi estan poc d'acord.

Valoració de la preparació de la sessió (% acord)

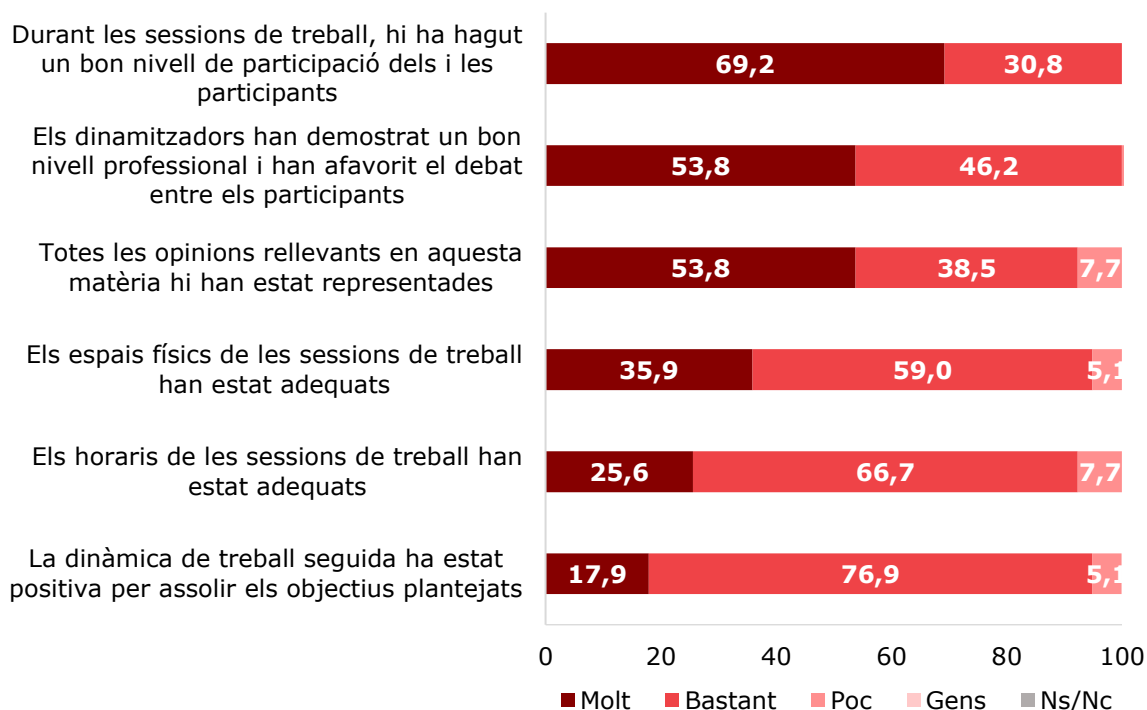

Base: 39 participants

La valoració relativa a l'execució de les sessions és molt bona pel que fa a la percepció del bon nivell de participació i a la professionalitat dels dinamitzadors.

Tot i que la majoria de participants es mostren molt o bastant satisfets en la resta d'aspectes, en el cas de la representació de les opinions rellevants i l'adequació dels horaris de la sessió han estat els enuncis on hi ha més respostes negatives (3 participants (7,7%) estan poc d'acord).

Valoració sobre l'execució de les sessions i els tallers participatius (% acord)

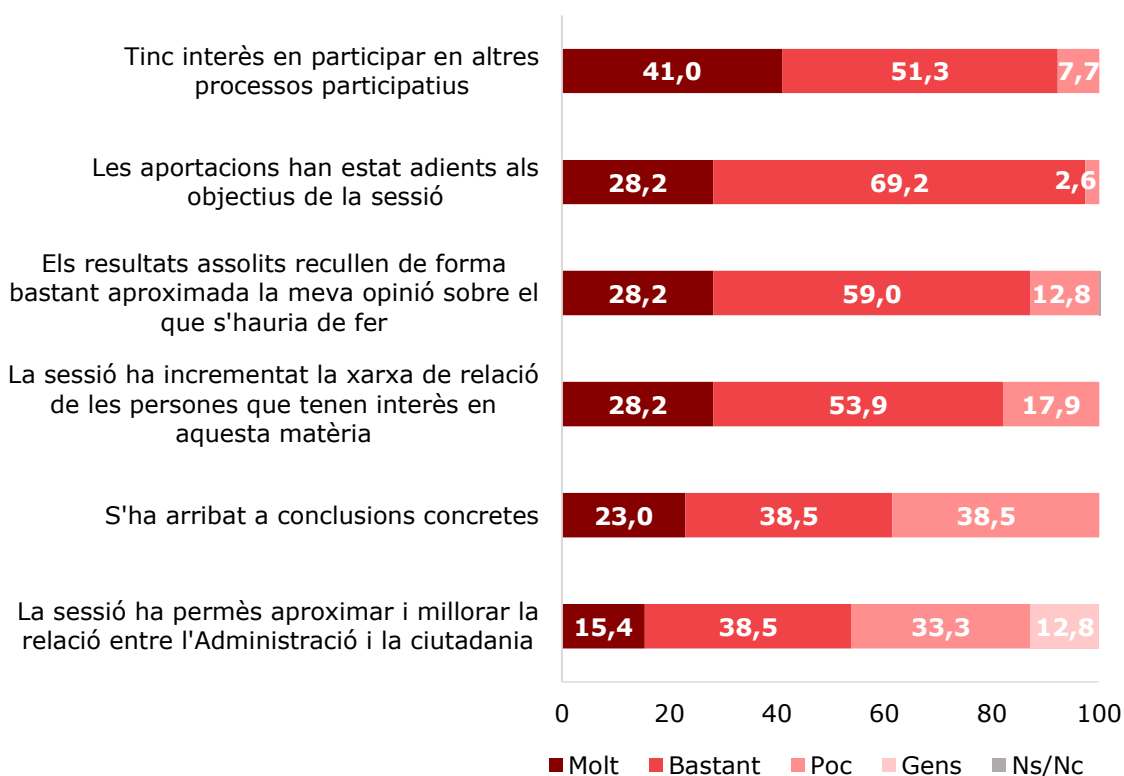

Base: 39 participants

En relació a les expectatives dels resultats de la sessió, els aspectes més valorats han estat l'adequació de les aportacions als objectius de la sessió i l'interès a participar en altres processos participatius.

La percepció que s'han arribat a conclusions concretes, tot i que més del 60% dels participants hi estan d'acord, és un dels enunciats on es registren més respostes negatives (15 participants, 38,5%) seguit de la percepció de l'aproximació i millora de la relació entre l'Administració i la ciutadania on 13 participants (33,3%) hi estan poc d'acord i 5 gens d'acord (12,8%).

Valoració sobre les expectatives dels resultats de la sessió (% acord)

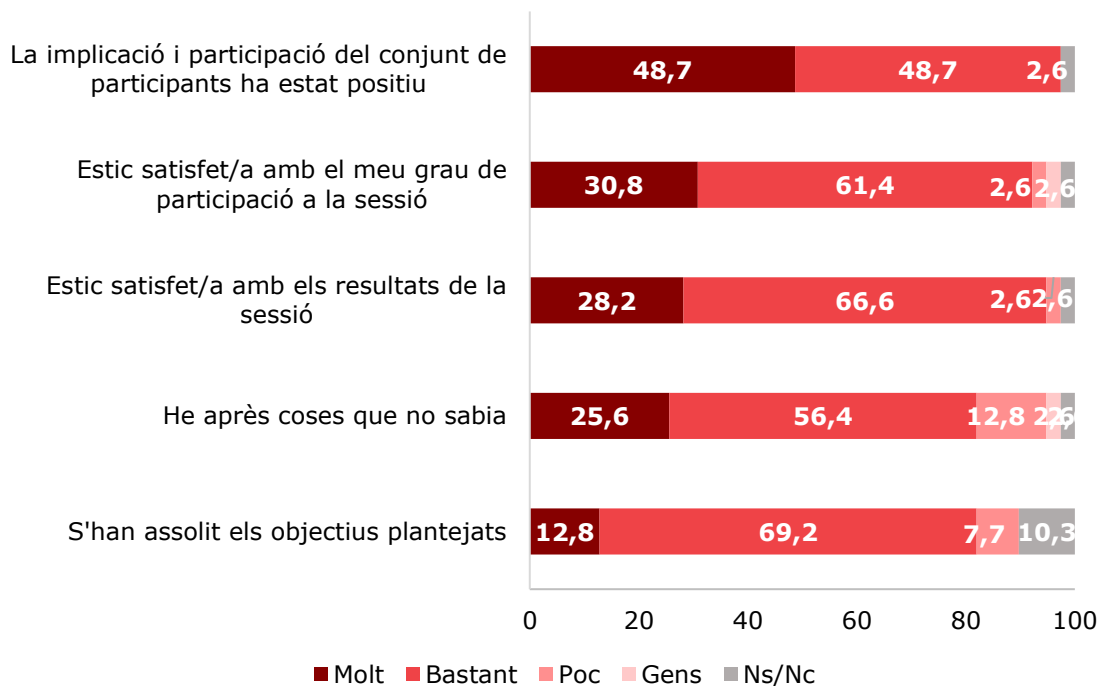

Base: 39 participants

La valoració general de la sessió és bastant bona, l'aspecte més ben valorat és la implicació i participació positiva del conjunt de participants, seguit de la satisfacció amb el grau de participació propi i amb els resultats de la sessió.

L'assoliment dels objectius plantejats i l'adquisició de coneixements són aspectes en què el 82% dels participants està molt o bastant d'acord tot i que són els que presenten un percentatge més alt de respostes negatives (3 participants; 7,7% i 6 participants; 15,4% respectivament).

Valoració general (% acord)

Base: 39 participants